Toepassen van interventies die vroegtijdige zorgplanning in de huisartsenpraktijk ten goede komen: een kwaliteitsverbeterproject

Haio: VANBRABANT Lisa , KUL
Promotor: Goderis Geert , KUL
Praktijkopleider: RASKIN Theo

Context: Vroegtijdige zorgplanning (VZP) heeft de voorbije twee decennia meer en meer een prominente rol ingenomen in de huisartsenpraktijk. Het is bewezen dat het bespreken van de voorkeuren en wensen van de patiënt rond medische zorg betreffende het levenseinde de kwaliteit van leven significant positief beïnvloedt. Onderzoek toont aan dat artsen en andere eerstelijns zorgverleners zich vaak onvoldoende voorbereid voelen om dit onderwerp te bespreken met patiënten. Tevens kan kennis omtrent VZP significant verschillen tussen zorgverleners. De Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen geeft het advies om voor alle hulpverleners van de eerste lijn opleiding te voorzien rond VZP. Onderzoek toont aan dat de kennis van artsen rond VZP toeneemt wanneer zij worden opgeleid. Bovendien voelen hulpverleners zich ook meer zelfzeker om een gesprek te initiëren. Tot op heden is er weinig onderzoek verricht naar de perceptie van artsen, patiënten en mantelzorgers wanneer een educatieprogramma voor VZP wordt geïntroduceerd.

Onderzoeksvraag: Dit kwaliteitsverbeterend project onderzoekt de perceptie over educatie rond VZP bij artsen, bij zowel huisartsen, patiënten en mantelzorgers.

Methode: Het kwaliteitsverbeterend project bestond uit drie fasen. De deelnemende huisartsen volgden gedurende een dag een opleiding ‘ Palliatieve zorg- Zorg in verbinding’. Vervolgens selecteerde elke huisarts twee tot vier patiënten die beantwoordden aan de inclusiecriteria. Indien patiënt akkoord ging, werd hun mantelzorger betrokken. In totaal werden vijftien personen waaronder acht patiënten, drie mantelzorgers en vier huisartsen geïncludeerd. Semigestructureerde interviews werden afgenomen bij patiënten en mantelzorgers. Een focusgroep werd georganiseerd voor de deelnemende huisartsen. Alle interviews werden bestudeerd op basis van de QUAGOL richtlijnen. De kwalitatieve data-analyse werd uitgevoerd met behulp van het Nvivo 12 Pro software programma.

Resultaten: Bijscholingen omtrent VZP zijn telkens zeer leerrijk en vanuit verscheidene standpunten worden handvaten aangereikt maar ondanks het gebrek aan routine wordt deze informatie vaak vergeten waardoor de invloed op gespreksvoering beperkt blijft. Zowel patiënten als mantelzorger waren zeer tevreden over het verloop van het VZP gesprek, ook al was het concept hun onbekend. Ze voelden zich beter voorbereid naar de toekomst toe en de bespreking van zorgnoden was ook een houvast. Er was een goede overeenkomst tussen de opinies van patiënten, mantelzorgers en huisartsen inzake opleiding rond VZP bij artsen. Iedere deelnemer benadrukte het belang van educatie omtrent VZP. Algemene consensus betrof dat kennis en communicatievaardigheden de belangrijkste elementen zijn. De deelnemende huisartsen waren van mening dat studenten Geneeskunde voldoende informatie moeten krijgen over VZP tijdens hun opleiding en vervolgens dit ook moeten oefenen om hun communicatievaardigheden te ontwikkelen. VZP zou verplicht moeten worden opgenomen in de vervolgopleiding van huisartsen in opleiding. Intervisiegroepen leverden een zinvolle bijdrage in hun navorming rond VZP. Andere eerstelijns zorgverleners waaronder verpleegkundigen kunnen een ondersteunende rol spelen in het VZP proces. Patiënten en mantelzorgers beaamden het belang van voldoende kennis over VZP bij huisartsen. Het empathisch vermogen, het betrekken van familie en uitleg geven in duidelijke taal

waren de belangrijke gesprekstechnieken. Zowel artsen als patiënten en mantelzorgers waren overtuigd dat opleiding rond VZP een positieve invloed had op het zelfvertrouwen van de huisarts, de arts-patiënt relatie, de kwaliteit van het VZP-gesprek en de levenskwaliteit tijdens de laatste levensfase.

Conclusie: Bijscholingen omtrent VZP zijn telkens zeer leerrijk maar ondanks het gebrek aan routine wordt deze informatie vaak vergeten. In het algemeen ervaren patiënten en mantelzorgers het VZP gesprek als aangenaam. Educatie is essentieel om VZP in de huisartsengeneeskunde te verbeteren. Kennis en communicatievaardigheden moeten de hoekstenen vormen in zowel de opleiding van studenten en huisartsen-in-opleiding als in de navorming van huisartsen. Andere eerstelijns zorgverleners kunnen een ondersteunende rol innemen in het proces rond VZP. Het optimaliseren van specifieke opleiding wordt aanbevolen ter bevordering van hun kennis en vaardigheden. Verder onderzoek is noodzakelijk om deze resultaten te bevestigen.